

Hah, işte bu... Nasıl tarif edeceğimi düşünüyordum ne zamandır, Düccane Cündioğlu'nun bir yazısını okuyunca somutlaştı.

Mesele şudur: İnsanların hakikat avcılığının bir tarafı avcı hikayeleri anlatmaları olsa gerek. Entel dedikodusu.

Ben şu kadar kitap okudum, ben şu kadar dil bilirim, veya ben falanca sanatları icra ettim, filanca adamdan ders aldım ve buna benzer ifadelerle hakikate okurundan nasıl daha yakın olduğunu anlatmayı severler. Önceden, henüz bilmediğimi bilmezken böylelerine özenirdim, Latince öğrenince hikmet fışkıracak, Arapça öğrenince Kur'an'la ilgili sorunum kalmayacak, derin derin kitaplar okuyunca ben de derinleşeceğim sanırdım.

Okuduklarım derin değil, bu dilleri de becerip öğrenemedim velakin çalıştığım kadarı bile bana pek de beklediğim gibi sarahate açılan kapının bu olmadığını öğretti. Dahası, severek çalıştığım (ve böyle entelektüelcilik yapan zevatın pek de heveslenmediği) matematik gibi, bilgisayar bilimi gibi alanlarda gördüklerim de bende şu intibayı uyandırdı: Eğer ukalalık yapmak istiyorsanız, pekala programlama dilleri teorisini (veya formel dilleri veya formel mantığı veya Lukasiewicz mantığını veya *Modal* mantığı) bilmeyen bir insanın asla hakikate ulaşamayacağını da iddia edebilirsiniz. Bunların tabiat itibarıyla, entelektüelcilik oynayan zevatın bilgisinden daha sağlam hakikate basan türde bilgiler olduğunu da eklersiniz... Bir de övünür gibi söyledikleri *matematikten anlamam* ı, (hepimizin üstadı) Euler'in Diderot'ya Tanrı'yı isbat etmesi gibi suratlarına formül çakmakta kullanırsınız... *Hakikat üçüncü dereceden bir diferansiyel denklemdir, lakin anlamamız mümkün olmadığı için ancak şöyle anlatılabilir...*

Bunun matematik ve etrafındaki dallarda yetişmemiş insanlarda ne gibi bir etki uyandıracığını tahmin ediyorum, velakin neden ne dediğini anlayamadığınız insanlar sosyal bilimci olunca saygıyı otomatikman hakediyorlar? Neticede matematikçiler (veya bilimciler) çok daha net konuşur, kendileriyle ve birbirleriyle çelişmeleri sosyal bilimlerin aksine çok nadirdir ve düşünülenin tersine yeterince zaman ayıran insan, entelektüel dedikodusundan daha sarıh biçimde bu alanlarda vukufiyet kazanabilir.

Efendim, onlar mekanik mevzular, hayatı da açıklayamazlar, hayat bu kadar basit olamaz... Elbette, elbette.

Sosyal bilimcilerin öğrendikleri en önemli şeyin, bir kavram/kuram/her ne diyorsanız işte onun karmaşıklıkta bir noktayı geçtikten sonra artık *yanlışlanamaz* bir hüviyete kavuştuğunu farketmeleri olduğunu düşünürüm. *Adam o kadar derin konuşuyor ki, sağa sola referans veriyor, referans verdiklerini beğenmiyor, hepsini yarım buluyor, ağır ağır kafasını sallamasından da çok okuduğu belli, (elbette tanımlamadığı) bir çok yeni kavramı sözleri arasına katıp bize derinliğini gösteriyor, en azından buz dağının görünen kısmını görüyoruz...* Ama söylediklerinin hiçbirinin yanlışlanabilir bir tarafı yok, kavramları kendi oluşturduğu için binasının sıvasını dökmeye çalışsanız anlaşılmadığından şikayet edebilir, söylediğinin karmaşıklığı karşısında diliniz tutulmadıysa sizi sayısız referansla dövebilir ve sonunda haklı çıkabilir. Kendisi biliyordur, siz bilmiyorsunuzdur, cahil cühelayla uğraşmayacaktır

da...

Mevzu dallanıp budaklanmadan gelelim: Hayır efendim, yanlışlanabilir olmayan bir ifade, kuram, kavram aynı zamanda doğrulanabilir de değildir. Toplumumuzun büyük kısmında narsizme yatkınlık olduğundan şüpheleniyorsunuz misal, ama bunu diğer insanlara göstermediklerini veya çevresel etkilerle bastırdıklarını ve ortaya çıkmasına engel olduklarını da ekliyorsunuz, burada bir de sosyolojik bir takım ilkelerden hareketle sınıflandırmalar yapıyorsunuz ve iş o dereceye geliyor ki, kuram yanlış olamayacak kadar karmaşıklaşıyor ve tabii ki bu kadar okumuş ve bilgili bir insanın sonunda verdiği hükme saygı göstermemiz gerekiyor. (Ne de olsa biz bu konuda çalışmadık, kavramların neye işaret ettiğinden de haberimiz yok.) Ve elimizde nurtopu gibi bir kuramımız daha oluyor, aslında kimseye hiçbir şey söylemeyen ama nedense bizi hakikate bir adım daha yaklaştıran bir kuram daha...

Sosyal ve insani bilimlerin edebi tür olarak faydalı olduğuna, zihinsel faaliyet açısından gerekli olabileceğine ve insanın yaşadığı hayatı daha zevkle ve rahat yaşamasına yol açabileceğine inanırım. Ancak bunların gereğinden fazla şişirilmesine ve bu konulardaki bilginin bilimsel bilgiden bazı durumlarda daha rağbet görmesini anlayamam.

Eğer hakikat diye bir şey varsa, daha çok dil öğrenip, daha çok kitap okuyarak ona yaklaşmak, daha çok matematiksel/fizik problemi çözerek yaklaşımdan *maalesef* daha muhtemel değildir.